

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ

УДК 796.323.2:796.093

СУШКО Р. О.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Аналіз ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей

Анотація. Мета: визначити чинники ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. **Матеріал і методи:** для з'ясування чинників, що сформували результат виступу чоловічої збірної України в чемпіонатах Європи, застосовано аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та даних мережі Інтернет, аналіз офіційних протоколів змагальної діяльності, аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду, педагогічні спостереження, методи математичної статистики. **Результати:** проаналізовано ефективність змагальної діяльності баскетболістів за показниками складу команди по амплуа, виграними і програними матчами, забитими та пропущеними очками, техніко-тактичними та віковими показниками. **Висновки:** з'ясовано чинники ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей з урахуванням вікових показників.

Ключові слова: баскетбол, чемпіонат, перемога, змагальна діяльність, показники.

Вступ. Проблеми багаторічної підготовки висококваліфікованих баскетболістів і шляхи їх вирішення знаходяться в центрі уваги фахівців унаслідок постійного підвищення конкуренції на рівні провідних національних і клубних команд. Спеціалісти-практики і вчені виділяють, в якості однієї з провідних, проблему визначення ефективності змагальної діяльності та аналізу її техніко-тактичних показників. Це обумовлено значним впливом вищезазначених чинників на результативність змагальної діяльності та досягнення високих спортивних результатів. Особливо актуальними є визначення та аналіз показників ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей. Саме впродовж цього етапу багаторічного тренування показники спортивної майстерності та підготовленості досягають своїх найбільших значень, що створює передумови для досягнення максимальних спортивних результатів.

Сучасні погляди на періодизацію багаторічної підготовки, викладені В. Платоновим, 2013 [8], дозволяють констатувати, що баскетбол належить до групи видів спорту, що відрізняються від інших наявністю великої кількості чинників, які визначають результативність змагальної діяльності. Крім цього, баскетбольні змагання проходять з високою емоційністю, застосуванням широкого кола засобів і методів підготовки, що дозволяє протягом тривалого часу (10–15 років) мати високий рівень «спортивної форми», яка близька до оптимальних значень, і забезпечувати високі спортивні результати [10].

Основою теорії багаторічного тренування є спеціальні принципи, сформульовані В. Платоновим, 2014 [9]: 1) спрямованість до найвищих досягнень; 2) поглиблена спеціалізація; 3) єдність загальної (фундаментальної, базової) і спеціальної підготовки; 4) безперервність тренувального процесу; 5) єдність поступового збільшення навантажень і тенденції до максимальних навантажень; 6) хвилеподібність і варіативність навантажень; 7) циклічність процесу підготовки; 8) єдність і взаємозв'язок змагальної діяльності та підготовленості.

Характеризуючи структуру багаторічної підготовки, А. Новіков та співавт., 2014 [7] виділяють наступні рівні в системі її управління на матеріалах тренування спортсменів високого класу:

– перший рівень відображує цільову діяльність спортсмена в умовах змагань, яка спрямована на досягнення оптимального результату. Основні елементи змагальної діяльності: ефективність та інтервал атакуювальних дій, «надійність» захисту, різноманітність техніко-тактичних дій та ін.;

– другий рівень відображує систему моделей змагальної діяльності основних сторін спортивної майстерності: технічну, тактичну, спеціальну фізичну, психологічну та ін.;

– третій рівень характеризує функціональну підготовленість спортсменів, яка є необхідною передумовою ефективної реалізації спортивної майстерності в змагальній діяльності.

Змагальна діяльність у командних спортивних іграх має складну багаторівневу ієрархічну структуру і не має повних аналогів у інших видах спорту. В дослідженнях Е. Дорошенка, 2013; 2014 [1; 2] змагальну діяльність у баскетболі розглянуто в якості системоутворюючого чинника, який значною мірою детермінує побудову багаторічної підготовки висококваліфікованих спортсменів. Автором наголошено, що ефективність змагальної діяльності в баскетболі залежить від багатьох факторів, провідними з яких є показники техніко-тактичної майстерності.

На етапі максимальної реалізації можливостей у структурі багаторічної підготовки баскетболістів високої кваліфікації важливим є використання індивідуальних підходів. Це стосується особливостей тренування з урахуванням чинників ігрового амплуа баскетболістів, спортивного досвіду, рівня розвитку спеціальних рухових здібностей, умінь і навичок, завдань на конкретну гру та ін. У монографії Ж. Козіної, 2009 [3] наголошено, що побудова змагальних мікроциклів на основі індивідуалізації підготовки висококваліфікованих баскетболістів має достатньо високу ефективність техніко-тактичних дій як в навчально-тренувальному, так і в змагальному процесах. В. Костюкевич, 2010 [5] зазначає, що це дає можливість побудови індивідуальних моделей змагальної діяльності

dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-4.016

© СУШКО Р. О., 2015

спортсменів різного ігрового амплуа, які є своєрідним орієнтиром при побудові багаторічної підготовки в цілому та її конкретних етапів.

Багаторічна підготовка баскетболістів на різних етапах спортивного вдосконалення, огляд нагальних проблем і шляхів їх вирішення, експериментальна перевірка ефективності існуючих підходів та принципів її побудови детально і ґрунтовно розглянуті в роботах І. Максименка, 2009 [6] (на матеріалі юних спортсменів) та В. Корягіна, 2010 [4].

Сучасні підходи до побудови багаторічної підготовки в баскетболі потребують корекції внаслідок суттєвого впливу процесів індивідуалізації підготовки спортсменів високого класу та професіоналізації спорту вищих досягнень. Ці чинники створюють суттєві складнощі в процесах підготовки баскетболістів та практичної реалізації наявного потенціалу в офіційних міжнародних змаганнях як для спортсменів і тренерів команд, так і для спеціалістів комплексних наукових груп. Наявна диспропорція між необхідністю одночасного (або паралельного) вдосконалення індивідуальних і командних техніко-тактичних взаємодій створює суттєві труднощі при побудові конкретних мікроциклів визначеної спрямованості в структурі багаторічної підготовки. Особливо вагомого значення ця проблема набуває на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів у баскетболі, коли вплив процесів професіоналізації спорту вищих досягнень на багаторічну підготовку досягає максимальних значень.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження є частиною науково-дослідної роботи кафедри спортивних ігор Національного університету фізичного виховання і спорту України (Київ), що проводиться відповідно до Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України в справах сім'ї, молоді та спорту за темою 1.2. «Сучасний професійний спорт і шляхи його розвитку в Україні», № державної реєстрації – 0111U001715.

Мета дослідження: визначити чинники ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Об'єкт дослідження – змагальна діяльність висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Предмет дослідження – показники техніко-тактичних дій, вікові показники в процесі підготовки і змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Матеріал і методи дослідження. Проаналізовано показники змагальної діяльності баскетболістів національної збірної України в іграх чемпіонатів Європи за період 1995–2013 рр. Для вирішення завдань дослідження використані наступні методи: 1) аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури та даних мережі Інтернет; 2) аналіз офіційних протоколів змагальної діяльності; 3) аналіз та узагальнення передового педагогічного досвіду; 4) педагогічні спостереження; 5) методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Чемпіонат Європи з баскетболу – це офіційний турнір серед європейських збірних команд, який проходить кожні два роки під патронатом Міжнародної федера-

ції баскетбольних асоціацій (ФІБА). За роки незалежності, починаючи з 1991 року, на чемпіонатах Європи домінували збірні Югославії, Росії, Італії, Туреччини та Іспанії. Чоловіча національна збірна команда України з баскетболу прийняла участь у шістьох фінальних частинах чемпіонатів Європи. Починаючи з 1997 року, національна збірна України не посідала місця вище 13-го. Змінити стан подій вдалося в 2013 році, коли чоловіча збірна команда України посіла найвище у своїй історії 6-те місце, та здобула право прийняти участь у фінальній частині Чемпіонату світу 2014 року в Іспанії (табл. 1).

Вивчення особливостей формування кількісного складу команди за ігровими амплуа дозволило виявити певні відмінності, що свідчать про уподобання тренерами, які очолювали національні збірні команди України, до різних тактичних схем у процесі змагальної діяльності та відповідно до структури підготовки команди до участі в фінальних турнірах чемпіонатів Європи (табл. 2).

Педагогічний аналіз змагальної діяльності національної збірної України свідчить, що найбільш ефективним є склад збірної України зразка 2013 року під керівництвом відомого американського спеціаліста – Майкла Фрателло, в якому вирішення основних ігрових задач було покладено на гравців атакуючих позицій: «легких» і «важких» форвардів та центрових.

Співвідношення виграних і програних ігор в фінальних турнірах чемпіонатів Європи певною мірою дозволяє оцінити рівень підготовленості національної збірної команди України протягом досліджуваного періоду. Результати цих досліджень представлено в табл. 3.

Загальновідомо, що ефективність змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів оцінюють також за допомогою визначення співвідношення набраних та пропущених командою очок. Подібна інформація дозволяє формувати експертну оцінку щодо підготовки гравців та з достатньо високим ступенем вірогідності визначити сильні та слабкі сторони атакуючих і захисних дій команди (табл. 4).

Дані, представлені в табл. 4, свідчать, що позитивна різниця та співвідношення набраних і пропущених очок є вагомим чинником ефективності змагальної діяльності. Це один з головних компонентів, який дозволив національній збірній команді України посісти шосте місце на чемпіонаті Європи з баскетболу в 2013 році. І хоча в дослідженні показників змагальної діяльності немає другорядних чинників, адже кожний певним чином детермінує конкретний внесок в отриманий результат, кількісні та якісні параметри окремих чинників та їх підсумковий внесок в остаточний змагальний результат можуть значно різнитися залежно від конкретних техніко-тактичних дій і конкретної змагальної ситуації. Переважна більшість спеціалістів-практиків і вчених дотримуються думки, що чим вищий рівень майстерності окремих баскетболістів і команд у цілому, тим більш значну роль у досягненні позитивного результату може відігравати конкретний чинник змагальної діяльності. Остаточний результат змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів протягом фінальних турнірів у вирішальних іграх часто визначають другорядні чинники. При високому рівні спортивної кваліфікації та рівних показниках техніко-тактичної майстерності переваж-

Таблиця 1

Результати виступів національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи за період 1997–2013 рр., n=6

Зайняті місця	Національні збірні команди					
	фінальний турнір 1997 року	фінальний турнір 2001 року	фінальний турнір 2003 року	фінальний турнір 2005 року	фінальний турнір 2011 року	фінальний турнір 2013 року
1	Югославія	Югославія	Литва	Греція	Іспанія	Франція
2	Італія	Туреччина	Іспанія	Німеччина	Франція	Литва
3	Росія	Іспанія	Італія	Франція	Росія	Іспанія
6	–	–	–	–	–	Україна
13	Україна	–	–	Україна	–	–
14	–	–	Україна	–	–	–
16	–	Україна	–	–	–	–
17	–	–	–	–	Україна	–

Таблиця 2

Кількісний склад національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи за період 1997–2013 рр., n=6

Амплуа гравців	Національні збірні команди					
	фінальний турнір 1997 року	фінальний турнір 2001 року	фінальний турнір 2003 року	фінальний турнір 2005 року	фінальний турнір 2011 року	фінальний турнір 2013 року
Розігрувач	4	3	5	4	5	2
Форвард	4	5	3	4	4	6
Центровий	4	4	4	4	3	4

Таблиця 3

Показники співвідношення «перемоги-поразки» національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 рр., n=6

Результати гри	Фінальні турніри чемпіонатів Європи з баскетболу					
	1997 року	2001 року	2003 року	2005 року	2011 року	2013 року
Перемоги	3	2	0	3	2	6
Поразки	2	4	6	6	3	5
Співвідношення	+1,5	-0,5	0	-0,5	-0,67	+1,2

Таблиця 4

Показники набраних і пропущених очок національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 рр., n=6

Очки	Фінальні турніри чемпіонатів Європи з баскетболу					
	1997 року	2001 року	2003 року	2005 року	2011 року	2013 року
Набрані	194	214	213	194	322	378
Пропущені	224	256	249	269	327	352
Різниця	-42	-42	-36	-75	-5	+26
Співвідношення	≈0,87	≈0,84	≈0,86	≈0,72	≈0,98	≈1,07

ними стають індивідуальні якості та «фірмові» навички висококваліфікованих спортсменів.

У табл. 5 наведено кількісні показники індивідуальної ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів (гравців національної збірної команди України) у фінальних турнірах чемпіонатів Європи 1997–2013 років.

У табл. 6 представлено усереднені показники індивідуальних техніко-тактичних дій висококваліфікованих баскетболістів у фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 років. Педагогічний аналіз усереднених показників змагальної діяльності дає підстави для формування модельних характеристик. Дослідники цієї проблематики виділяють п'ять основних напрямів формування модельних характеристик висококваліфікованих спортсменів на етапах багаторічної підготовки:

- за максимальними показниками;
- за мінімальними показниками;
- за усередненими показниками;
- за діапазонами або інтервалами показників (мінімальні – максимальні показники);
- за принципом наявності провідних якостей гравця при мінімально достатніх показниках інших (другорядних) якостей. Цей напрям використовується при формуванні моделей найсильніших спортсменів визначеного ігрового амплуа.

Педагогічний аналіз показників, представлених в табл. 6, дозволяє стверджувати, що кількісні та якісні показники виконання кидків з гри (окремо 2, 3-очкові та штрафні), підбирання в нападі та захисті, результативні передачі, перехоплення, блок-шоти та втрати м'яча є найбільш інформативними і значущими в процесі спеціального аналізу показників змагальної ді-

Таблиця 5

Показники ефективності змагальної діяльності національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 рр., n=6

Показники змагальної діяльності	Фінальні турніри чемпіонатів Європи з баскетболу					
	1997 року	2001 року	2003 року	2005 року	2011 року	2013 року
2-очкові кидки, n_1/n_2	99/193	60/127	60/143	61/135	80/167	183/401
Ефективність, %	51,3	47,2	42	45,2	47,9	45,6
3-очкові кидки, n_1/n_2	19/77	14/38	16/51	11/53	33/91	90/258
Ефективність, %	24,7	36,8	31,4	20,8	36,3	34,9
Штрафні кидки, n_1/n_2	118/167	52/74	45/66	39/62	61/101	139/209
Ефективність, %	70,7	70,3	68,2	62,9	60,4	66,5
Передачі, n_1	38	30	42	30	65	137
Перехоплення, n_1	66	22	20	12	26	57
Блок-шоти, n_1	–	4	11	5	15	36
Втрати, n_1	122	55	58	71	109	214
Підбирання в нападі, n_1	32	22	24	42	35	121
Підбирання в захисті, n_1	65	55	63	64	120	267
Сума підбирань, n_1	97	77	87	106	155	388

Примітка. n – кількість фінальних турнірів; n_1 – загальна кількість техніко-тактичних дій; n_2 – кількість ефективних техніко-тактичних дій.

Таблиця 6

Усереднені показники змагальної діяльності національної збірної України з баскетболу у фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 рр., n=6

Показники змагальної діяльності	Фінальні турніри чемпіонатів Європи з баскетболу					
	1997 року	2001 року	2003 року	2005 року	2011 року	2013 року
2-очкові кидки, n_1/n_2	19,8/38,6	20,0/42,3	20,0/47,7	20,3/45,0	16,0/33,4	16,6/36,5
3-очкові кидки, n_1/n_2	3,8/15,4	4,7/12,7	5,3/17,0	3,7/17,7	6,6/18,2	8,2/23,5
Штрафні кидки, n_1/n_2	23,6/33,4	17,3/24,7	15,0/22,0	13,0/20,7	12,6/20,2	12,6/19,0
Передачі, n_1	7,6	10,0	14,0	10,0	13,0	12,5
Перехоплення, n_1	13,2	7,3	6,7	4,0	5,2	5,2
Блок-шоти, n_1	-	1,3	3,7	1,7	3,0	3,3
Втрати, n_1	15,8	18,7	11,0	15,0	16,0	12,6
Підбирання в нападі, n_1	6,4	9,0	8,0	14,0	7,0	11,0
Підбирання в захисті, n_1	13,0	18,3	21,0	21,3	24,0	24,3
Сума підбирань, n_1	19,4	27,3	29,0	35,3	31,0	35,3

Примітка. n – кількість фінальних турнірів; n_1 – загальна кількість техніко-тактичних дій; n_2 – кількість ефективних техніко-тактичних дій.

Таблиця 7

Вікові показники баскетболістів національної збірної України в фінальних частинах чемпіонатів Європи 1997–2013 рр., n=6

Номер гравця за офіційним протоколом	Вікові показники баскетболістів у фінальних турнірах чемпіонатів Європи, роки					
	1997 року	2001 року	2003 року	2005 року	2011 року	2013 року
№ 4	28	22	24	26	24	26
№ 5	23	32	27	24	22	30
№ 6	27	22	24	26	27	21
№ 7	26	22	23	26	23	25
№ 8	23	27	28	27	20	25
№ 9	24	19	24	26	27	22
№ 10	28	22	32	29	34	23
№ 11	24	30	29	27	26	29
№ 12	26	25	30	23	29	26
№ 13	28	24	28	20	29	24
№ 14	32	25	27	30	25	21
№ 15	27	24	25	26	24	26
\bar{X}	26,33	24,50	26,75	25,83	25,83	24,83
S	2,61	3,68	2,80	2,62	3,74	2,86

яльності висококваліфікованих баскетболістів. Інформативність винесених для обговорення показників доведена використанням їх у формуванні статистичного матеріалу за правилами проведення змагань під егідою ФІБА (Міжнародної федерації баскетбольних асоціацій) та ФБУ (Федерації баскетболу України).

У табл. 7 представлено вікові показники висококваліфікованих баскетболістів, які в складі національної збірної команди України брали участь в іграх фінальних турнірів чемпіонатів Європи 1997–2013 років.

Аналіз даних, які представлені в табл. 7, дозволяє стверджувати, що середній вік висококваліфікованих баскетболістів, які приймали участь в складі національної збірної України в фінальних турнірах чемпіонатів Європи 1997–2013 років, знаходиться в діапазоні ≈ 24 –27 років. Мінімальні та максимальні вікові значення становлять відповідно 19 та 34 роки. Ці показники можна вважати певним орієнтиром вікових показників баскетболістів високої кваліфікації, які перебувають на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей в структурі багаторічної підготовки. Складність структури змагальної діяльності та багаторічної підготовки в баскетболі дозволяє наголосити, що віднесення конкретного спортсмена до етапу багаторічної підготовки орієнтуючись лише на вікові показники є достатньо складним завданням внаслідок впливу широкого кола чинників, які детермінують ефективність і результативність змагальної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Дорошенко Э. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх : [монография] / Э. Дорошенко. – Запорожье : ООО ЛИПС ЛТД, 2013. – 436 с.
2. Дорошенко Э. Показатели технико-тактической деятельности как фактор управления подготовкой баскетболистов высокой квалификации / Э. Дорошенко // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – № 1. – С. 17–23.
3. Козина Ж. Л. Индивидуализация подготовки спортсменов в игровых видах спорта : Монография / Ж. Л. Козина. – Харьков : Точка, 2009. – 396 с.
4. Корягин В. М. Теоретико-методические основы системы подготовки юных баскетболистов / В. М. Корягин // Теория та методика фізичного виховання. – 2010. – № 10. – С. 3–7.
5. Костюкевич В. Моделирование соревновательной деятельности в хоккее на траве : [монография] / В. Костюкевич. – К. : Освіта України, 2010. – 564 с.

Висновки:

1. Основними чинниками ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей є показники техніко-тактичних дій у змагальному процесі (офіційні ігри національних першостей, чемпіонатів Європи, світу, Ліги Європи та ін.). Найбільш інформативними і значущими в процесі спеціального аналізу показників змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів є кількісні та якісні показники виконання кидків з гри, підбирання в нападі та захисті, результативні передачі, перехоплення, блок-шоти та втрати м'яча.

2. Орієнтовними віковими показниками висококваліфікованих баскетболістів етапу максимальної реалізації індивідуальних можливостей у структурі багаторічної підготовки за результатами нашого дослідження можна вважати наступні: усереднені показники – близько 24–27 років; вікові діапазони – 19–34 роки.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку ґрунтуються на уточненні показників ефективності змагальної діяльності в аспекті статевого диморфізму на матеріалах офіційних ігор жіночої національної збірної України на чемпіонатах Європи і уточненні вікових показників висококваліфікованих баскетболісток на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

6. Максименко І. Г. Теоретико-методичні основи багаторічної підготовки юних спортсменів у спортивних іграх : [монографія] / І. Г. Максименко. – Луганськ: ЛНПУ, 2009. – 351 с.
7. Новиков А. Теоретико-методологические положения управления подготовкой спортсменов высокой квалификации / А. Новиков, И. Радич, О. Морозов // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – № 2. – С. 24–28.
8. Платонов В. Периодизация спортивной тренировки. Общая теория и ее практическое применение : [монография] / В. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 2013. – 624 с.
9. Платонов В. Специальные принципы в системе подготовки спортсменов / В. Платонов // Наука в олимпийском спорте. – 2014. – № 2. – С. 8–19.
10. Помещикова І. П. Дослідження ефективності виступу чоловічої збірної команди України на чемпіонаті світу з баскетболу у 2014 році / І. П. Помещикова, Н. О. Пашченко, Н. І. Чуча, Є. Я. Стельнікова // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2015. – № 2(46). – С. 161–165.

Стаття надійшла до редакції: 12.07.2015 р.
Опубліковано: 30.08.2015 р.

Аннотация. Сушко Р. Анализ эффективности соревновательной деятельности высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей. Цель: определить факторы эффективности соревновательной деятельности высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей. **Материал и методы:** для выяснения факторов, которые сформировали результат выступлений мужской сборной Украины в чемпионатах Европы, применены анализ и обобщение данных научно-методической литературы и данных сети «Интернет», анализ официальных протоколов соревновательной деятельности, анализ и обобщение передового педагогического опыта, педагогические наблюдения, методы математической статистики. **Результаты:** проанализирована эффективность соревновательной деятельности баскетболистов по показателям состава команды по амплуа, выигранным и проигранным встречам, забитым и пропущенным очкам, технико-тактическим и возрастным показателям. **Выводы:** выявлены факторы эффективности соревновательной деятельности высококвалифицированных баскетболистов на этапе максимальной реализации индивидуальных возможностей с учетом возрастных показателей.

Ключевые слова: баскетбол, чемпионат, победа, соревновательная деятельность, показатели.

Abstract. Sushko R. Efficiency analysis of competitive activity of highly skilled basketball players at the stage of maximum realization of individual potential. Purpose: to identify the factors of efficiency of competitive activity of highly skilled basketball players at the stage of maximum realization of individual potential. **Material and Methods:** in order to identify the factors that have supported the performance of Ukraine's male national team in the European Championship, data analysis and generalization of scientific and technical literature and online data, analysis of official protocols of competitive activities, analysis and generalization of best pedagogical practices, pedagogical supervision, methods of mathematical statistics were used. **Results:** the efficiency of competitive activity of basketball players was analyzed using such indicators as team roles, won and lost matches, scored and missed points, technical, tactical and age indicators. **Conclusions:** the factors of efficiency of competitive activity of highly skilled basketball players at the stage of maximum realization of individual potential were identified with regard to age indicators.

Keywords: basketball, championship, victory, competition activity, indexes.

References:

- Doroshenko E. Upravleniye tekhniko-takticheskoy deyatel'nostyu v komandnykh sportivnykh igrakh [Management of technical and tactical activities in team sports games], Zaporozhye, 2013, 436 p. (rus)
- Doroshenko E. Nauka v olimpiyskom sporте [Science in Olympic sports], 2014, vol. 1, p. 17–23. (rus)
- Kozina Zh. L. Individualizatsiya podgotovki sportsmenov v igrovyykh vidakh sporta [Customization of training of athletes in team sports], Kharkov, 2009, 396 p. (rus)
- Koryagin V. M. Teoriya ta metodika fizichnogo vikhovannya [Theory and methods of physical education], 2010, vol. 10, p. 3–7. (rus)
- Kostyukevich V. Modelirovaniye sorevnovatel'noy deyatel'nosti v khokkeye na trave [Modelling of competitive activity in field hockey], Kyiv, 2010, 564 p. (rus)
- Maksimenko I. G. Teoretiko-metodichni osnovi bagatorichnoi pidgotovki yunikh sportsmeniv u sportivnykh igrakh [Theoretical and methodological foundations of long-term preparation of young athletes in sports games], Lugansk: LNPU, 2009, 351 p. (ukr)
- Novikov A., Radich I., Morozov O. Nauka v olimpiyskom sporте [Science in the Olympic dispute], 2014, vol. 2, p. 24–28. (rus)
- Platonov V. Periodizatsiya sportivnoy trenirovki. Obshchaya teoriya i yeye prakticheskoye primeneniye [The periodization of athletic training. The general theory and its practical application], Kyiv, 2013, 624 p. (rus)
- Platonov V. Nauka v olimpiyskom sporте [Science in the Olympic dispute], 2014, vol. 2, p. 8–19. (rus)
- Pomeshchikova I. P., Pashchenko N. O., Chucha N. I., Stelnikova E. Ya. Slobozans'kij nauk.-sport. visn. [Slobozhanskyi science and sport bulletin], Kharkiv, 2015, vol. 2(46), p. 161–165. (ukr)

Received: 12.07.2015.
Published: 30.08.2015.

Сушко Руслана Олександрівна: к. фіз. вих., Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ, 03680, Україна.

Сушко Руслана Александровна: к. физ. восп., Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев, 03680, Украина.

Ruslana Sushko: PhD (physical education and sport), National University of Physical Education and Sport of Ukraine: Physkul'tury str. 1, Kyiv, 03680, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-3256-4444

E-mail: rskarlet@ukr.net

Бібліографічний опис статті:

Сушко Р. О. Аналіз ефективності змагальної діяльності висококваліфікованих баскетболістів на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей / Р. О. Сушко // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2015. – № 4(48). – С. 5–7. – dx.doi.org/10.15391/sns.v.2015-4.000

